

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre . . . . . 6 „
negyedévre . . . . 3 „
Egy szám ára: 24 flr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 flr.
többször közölve 10 flr.
Bélyegdíj: külön 60 flr.

Tartalom: Theologiai tanáraink. (Egy pap.) — Tanítóink s a vallásoktatás. (Farkas Gejza.) — „Uj hatalmaskodások“ (Farkas Gejza.) — Nekrológ. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Theologiai tanáraink.

Az egyetemes papi értekezlet múlt évben Budapesten tartott alakuló gyűlésén több felszólalás után azt a határozatot mondotta ki, miszerint a theol. intézetek tanárai csak azon esetben lehetnek az egyetemes papi értekezletnek tagjai, ha egyuttal felszentelt papok is.

E határozat, míg egyrészt teljesen jogos és természetes, addig másrészt tagadhatatlanul visszas helyzetről tanuskodik.

Jogos és természetes, mert a papi értekezlet tagja nempap nem lehet s mert ott, a hol a lelkészekkel és általán a lelkészkedéssel szorosán összefüggő ügyekről van szó, a tanácskozásokba fel nem szentelt egyén, bármilyen állásban legyen is, döntőleg be nem folyhat.

Amde másrészt nagyon visszas az, hogy theol. tanárok, kik a lelkészeket képezik, nevelik, irányítják: nem érvényesíthetik tudományukat, tapasztalataikat, egyházuk iránt érzett szeretetüket akkor, midőn az általuk nevelt lelkészi kar a saját s egyházuk ügyeiről tanácskozik.

Azért valóban a helyzet kétségtelenül visszas.

S ennek megszüntetésére kell törekedni, annál inkább, mert nem is nehéz, de annál természetesebb mód kínálkozik reá.

Sokszor és sok oldalról felmerül a panasz, hogy a theologiai intézeteken nem adnak gyakorlati helyes nevelést a theologusoknak. Kifogásolják, hogy csak a száraz tudományos kiképzésre fektetik a súlyt s ez által megnehezítik úgy a gyakorlati életbe kilépő theologusoknak, mint az őket alkalmazó lelkészeknek helyzetét.

Nem lehet czélom most e vádak alaposágával s jogosultságával közelebbről foglalkozni, csupán minden félreértés kikerülése végett azt kívánom megjegyezni, hogy meggyőződéseim szerint túlságos sok tudományt senki sem sajátíthat el s hogy kellő tudományos készütséggel a lelkészi hivatallal járó

bármely teendőt sokkal könnyebb elvégezni, mintha a gyakorlat bármennyire meghaladja az elméleti ismereteket.

Meggyőződésem, hogy a theológián a szigoruan tudományos irány is helyén való, mert csukott szemmel tisztán senki sem láthat, de a gyakorlatiasabb képzés érdekében nem a tudományos irány megszorítását tartom kívánatosnak, sőt azt egyenesen károsnak itélném.

A theológiák ellen felhozni szokott vádak magukban rejtik azt a, magam sem mondom, hogy rosszalható kifogást, mely szerint a theológiák tanárai, bár szintén theológiát végzett, de részben sohasem lelkészkedett s így az egyházi élettel a maga valóságában nem ismerős férfiak.

Hogy ez állapot megszüntetése sokban megváltoztatná a theológiák s általában a lelkészképzés irányát, az kétségtelen.

A külföldi theologiai tanárok legtöbbje éveken át lelkészkedett s így tudományát a gyakorlati lelkészi foglalkozás követelményeivel összefüggésbe hozhatja.

És ez helyesen van így, sőt csakis így van helyesen.

Aki lelkészeket nevel, maga legyen előbb lelkész.

Az élet maga állítja fel ezt a követelményt, mert hiszen minden foglalkozásnál ez a főelv. S ez természetes is.

Nem szükséges itt sem a hosszas fejtegetés, sem a szélesebb magyarázat.

Elméletileg határozni meg, mi és mennyi szükséges egy lelkésznek, mit és mennyit lehet a gyakorlati életben érvényesíteni, nem lehet. Aki maga is tapasztalásból, vele való foglalkozásból ismeri a teendőknél és tudnivalóknál azon körét, melybe mást belenevelni akar, csak az felelhet meg igazán hivatásának.

A régiek nagy papokhoz mentek tanulni s kétségtelen, hogy tanításánál Jézusnak is tekintélyt szerzett az, hogy rabbi volt. Luther, Calvin, Zwingli

s a nagy theologusok mind papok is voltak. A kivételeknek készséggel adok ugyan helyet, de a szabályt fentartani kívánom.

S ha theologiai tanárainktól megkövetelnők azt, hogy a tudományos képzettség és szakszerű foglalkozás mellett gyakorlati minősítésük is legyen: azt hiszem megszűnnének a panaszok a lelkészképzés iránya ellen s nem kellene azt a visszás dolgot megértnünk, hogy a lelkészeket képző tanárok nem ülhetnek növendékeik tanácsában. *Egy pap.*

Tanítóink s a vallásoktatás.

(Második befejező közlemény.)

Ha már most mérlegeljük azokat az előnyöket, amelyek abból származnának, hogy a tanító a vallásoktatástól felmentessék, e részben sem vagyunk képesek oly valamit felfedezni, ami a tanítónak a vallásoktatás alóli felmentését különösen indokolná.

Egyik előnye lenne kétségkívül az, hogy a tanító heti néhány órával kevesebbet tanítana. Azonban ez a körülmény csak akkor lenne kellőképp indokolva, ha a tanító annyira igénybe lenne véve, hogy a reá bízott munkát absolute meg nem bírná. Ámde a tanítónak, eltekintve a temetésektől (amikor a pap sem taníthatna), absolute egyéb hivatása nincsen, mint a tanítás, amelyről az államtörvény akképp gondoskodott, hogy az egy ember erejét felül ne mulja.

Azonkívül a tanító elfoglaltságának ideje főképp faluhelyen hat, legjobb esetben nyolcz hónap; a középiskolai tanárok működési ideje pedig ugyanannyi óraszám mellett teljes tiz hónap. Per analogiam nem inkább ez utóbbiak kívánhatnák-e, hogy heti négy-hat órájukat valaki átvegye. De hát ki? Talán szinte a lelkész? S ha átvénné is a lelkész az egyikéét, a többi 10—11 tanórát ki vegye át?

Ez tehát előny lenne ugyan. Előny a tanítóra, főképp arra, aki a vallással való foglalkozásban örömét nem találja; de indoknak — arra nézve, hogy ne a tanító tanítsa a vallást — nagyon gyöngö.

Lenne annak azonban más — főképp a jelen időben, midőn úgy látszik mind inkább terjed, főképp az állami praeparandiát végzett tanítók közt az a nézet és óhaj, hogy az iskola önálló s ennél fogva a lelkész befolyása alól kiveendő. Mert a lelkész tanítói oklevéllel nem bírván, az iskola ügyekben laicus s mint ilyen azoknak vezetésére vagy ellenőrzésére s felügyeletére nem képesített.

Lenne az az előnye, hogy a tanítói kar ily módon is demonstrálva látná a lelkész arra termettségét s szakképzettségét!

Mindenesetre csodálatos tünete a logikai következetességnek, hogy míg egyrészt tiltakozó hangokat észlelünk a lelkész kompetenciája ellen az iskola ügyekre nézve, másrészt annak az óhajnak a kifejezésével találkozunk, hogy a lelkész is tanítson.

S csodálatos e tünet különösen azért, hogy mindkét nézet ugyanazon egy forrásból fakad.

Azonban, amely tanító el nem akarja a lelkész képességét ismerni, vajjon nem nyílnék-e neki alkalma párhuzamot vonni az ő és a lelkész módszere között — jó lehetne mind a kettő — de hát emberi gyarlóságunknál fogva talán nem a saját hátrányára vonná meg a párhuzamot. — Nem lennének-e így könnyen elhíthetők a békétlenség magvai?

S hogy ezekkel is, t. i. ez előnyökkel leszámoljunk, meg kell még egyet említenünk, amely határozott nyomatékkal a vallásoktatásnak a lelkész által eszközölése mellett szól. S ez az, hogy a lelkész a gyermekekkel gyakrabban érintkeznék, a gyermekek őt megismernék mint barátjukat, levetkőznék azt a teljesen indokolatlan — de tényleg meglevő — bizonyos naiv tartózkodást s ezt a bizalmat magukkal vinnék az életbe is. Ez kétségtelen nagy előny lenne úgy a lelkészre, mint főképp a személyével összeforrott egyháza.

Ennek ellenében azonban ott van a confirmatói oktatás, melyet ezentúl sokkal intensívebb módon kell művelnie minden lelkésznek, a kinek egyházuik sorsa szívéen fekszik.

Lesz alkalmunk erről a tárgyról részletesebben szólni, itt csak annak a feltüntetése végett emlíjtük, hogy e körülmény is csak e mellett szól, hogy ne a lelkész, de a tanító végezze a vallásoktatást.

Ha tehát volnának is — a mint láttuk, bár részben kétes értékű — előnyei a vallásoktatásnak a lelkész által való kezelésének: ám lenne az éremnek visszája is, amely az elmaradhatlan hatásban nyilatkoznék, a miről befejezésül még néhány észrevételt kockáztatok.

Ily következése lenne első sorban az, hogy a tanítók — nem kellvén a vallást tanítaniok — azzal nem is foglalkoznának többé. Hisz, már eddig is hallottuk, olvastuk, hogy egyéb világi tudományok miatt nem érnek rá a vallással foglalkozni.

Mi lenne ennek a vége? A tanítók, főképp az állami képzőkből kilépettek, úgy sem sokat hoznak magukkal, ily módon még azt a keveset is, nem hogy magánszorgalommal pótolnák s gyarapítanák, de még azt is lassan elvesztenék. Máté XIII. 12 szerint: „A kinek vagyon adatik annak és inkább bővelkedik; de a kinek nincsen, a miye vagyon is elvétetik tőle.“ Lennének vallás dolgában laikusok s megessék, hogy egy-egy egyszerű hívők nagyobb tájékozással bírva egyik-másik dologban mint ők s ez huzelgő rájuk nézve nem lehetne.

Hogy mily veszély rejlenék ebben — veszély az egyháza — utalok az Úr szavaira, Máté XV. 14: „Ha a vak vezet a vakot, mindketten a verembe esnek.“

Ha általában áll a régi görög bölcsnek mondanása: „Minél többet tudok, annál jobban tudom, hogy semmit sem tudok“ s hogy ennél fogva folytonosan törekednem kell ismereteimet gyarapítani, úgy áll ez főképp a vallásról.

De veszélyes lenne ez hatásában a tanítói tekin-

télyre is. A kellő műveltséggel és belátással nem bíró nép — első sorban az iskolás gyermekek, — midőn látnák, hogy minden egyéb tárgyat a tanító tanít, csak a legfőbbet nem, mert népünk előtt a vallás annyira főtárgya az iskolai oktatásnak, hogy miatta a többi el is maradhatna, vajjon nem jönne-e arra a gondolatra, hogy kutassa e körülmény okát s a feleletet. — bár helytelenül — abban találná meg, hogy a tanító a vallást tanítani nem tudja, azért kellett azt a lelkésznek átvennie.

Mennyire megingatná ez a gyermekben a tartozó feltétlen bizalmat és tiszteletet tanítója iránt.

De veszedelmes lenne az — magukra a tanítókra is — legalább bizonyos irányban.

Iskoláinkat — tudva lévő — egyházi intézmények, a hivek fillérei s gyakran erejüket felülmuló áldozatkészségük állította s tartja fel. Ha már most tanítóink nem tanítanak a vallást s egyéb tekintetben is lennének pusztán csak tanítók s nem a gyermekeknek vallás-erkölcsi vezetőik, sok felé igénybe vett hiveink csakhamar arra a gondolatra jutnának: minek az a nagy áldozat részünkről? Hogy gyermekeink vallásoktatásban részesüljenek, azt olcsóbb szerrel is elérhetjük. Nem tartunk fel iskolát, — a vallásoktatást elvégzi a lelkész is.

Vagy épp ezt akarják egyes tanítók? Az igazi evangélikus szellemű tanító ezt nem akarhatja, legalább ez idő szerint nem akarhatja!

A vallásoktatás tanítóink részéről, ha munka — legyen munka, ha áldozat — legyen áldozat, — de oly munka, oly áldozat, melyet egyházunk, mint egyházi tanítóinktól megkíván. Itt némi kényelmi tekintetből magát kibuzni akarni, anyai, mint meghátrálni s árulást követni el egyházunk szent érdekei ellen.

Nekünk a tanítóra egész egyéniségében szükségünk van.

Én evangélikus iskolát evangélikus tanító nélkül gondolni nem tudok. S miben nyilatkoznék az ő evangélikus volta, ha a vallásoktatásban nem?

Azért álljunk meg a hitben s legyünk résen. Ne engedjük magunkat holmi — első tekintetre talán tetszetős, de alapjukban indokolatlan bölcsélet által tévútra vezetetni.

Azért lelkész és tanító, kiki a maga körében, a néki adatott talantum mértéke szerint tegye meg a mi tőle telik.

Egyházunk ma még inkább, mint máskor számít tanítóink nem csak buzgóságára, de tényleges munkálkodására is az egyház mentés és építés terén!

Ne késlekedjünk tehát, ne is hívalkodjunk, mert immár ütött a tettek órája.

Azért is

„Tartsa s tegye meg hát mindenki a magáét.“

Akkor egyházunk meg fog állni a megpróbáltatások közt s mint tél után a kelő természet, megifjodva fel fog virágozni.

Farkas Gejza.

„Uj hatalmaskodások.“^(*)

E cím alatt hallik hozzánk a Kárpátok aljáról egy jaj-kiáltás, a mely ha nem is igyekeznék a legrikítóbb színekben s a legszenvedélyesebb kifejezésekben a lelkeket felrázni s ellenszenvre a bántalmazók iránt, gyűlölet- és megvetésre — mindazok ellen, a kik ez utóbbiakkal tartanának — ingerelni, a jaj-kiáltás — emberi természetünkől kifolyólag — mégis szívénkig nyilallik, kétszer akkor, midőn azt testvéreink ajkáról halljuk!

Ilyen testvéri ajkáról jövő jajszó hallatszik most hozzánk békésen gyülekező evangélikus egyházi férfiak indokolatlan szétoszlása felől.

Felső öt testvéresperességünk (az árvai, lipói, turóci, nyitrai és trencsényi) küldöttei f. április 25-én egy együttes értekezletre gyűltek össze Ó-Turára, hogy ott a hozott egyetemes gyűlési határozattal szemben a kerületek új felosztását illetőleg álláspontjukat jelezzék s a jövőben követendő eljárásukat megállapítsák.

Az ő szempontjukból a törvényadta szabadság keretén belül e szándéklat semmiképen nem kifogásolható.

S mégis Nyitra megyének illetékes szolgabírói hivatala e gyülekezést, mely szerinte — nem tudjuk micsoda információ alapján — csak egyházi színezetű leendett volna, előlegesen betiltotta.

E betiltás, mely az alispáni hivatal részéről megerősített, ápril 15-én kelt, az értekezlet ápril 25-én volt megtartandó.

Történt azonban, hogy felvidéki atyánkfiai, kétségkívül bizva eljárásuk törvényes voltában, a jelzett napon és helyen cum gentibus összegyülekezének. A vágújhelyi szolgabírói hivatal meg betiltó rendelkezésnek érvényt szerzendő — a helyszínén husz csendőre kíséretében szintén megjelent.

A szolgabíró az értekezletre összegyűlteket felszólította a szétoszlásra s minthogy ezek erre hajlandóságot nem mutattak, meghagyta, hogy délutáni két óráig az idegenek oszoljanak szét, különben karhatalommal fogja őket szétoszlattani.

Erről, midőn az érdekeltek irást kértek (a szétoszlás óráját a szolgabíró később 3 órára tette), egyuttal kérték a szolgabíró, hogy a templomba meue ott egy éneket elénekeljenek és egy imát elmondhassanak.

A szolgabíró ezt sem engedte meg. Akkor az összecsendült egyházhivek közül valaki rákezdett az „Erős vár a mi Istenünk“ kezdetű énekre s a többiek — köztük sokan könyezve — vele énekeltek, míg ennek eléneklése után a helybeli lelkész egy imát és a népre áldást mondva, a még aztán is soká révedezőket békés szétoszlásra szólította.

Igy beszéli ezt el a „Národnie Noviny“ egyik legujabb száma.

^(*) Közljük ezen egyoldalú informáczió alapuló, de jóakarattal megírt cikket. A végleges vélemény nyilvánítását fentartjuk magunknak akkorra, ha majd más oldalról is vettünk tudósítást. Szerk.

Hát tisztelt jó barátaink ott a Kárpátok aljában, a kik állástok- s hivatástoknál fogva szolgálni akarják hazánk és azzal evang. egyházunk érdekeit, ily eljárással épen nem tesznek jó szolgálatot a védelmek alá vett ügynek, épen nem köteleztek minket arra, hogy azért és ilyenekért nektek köszönetet szavazzunk.

Am szép dolog, ha résen vagytok, de ha valahol, úgy a vallás-egyházi téren nagyon szükséges az önmérséklet, — ha valahol itt elhibázott dolog a célon túl löni.

Miért nem hagyjátok a magát elnyomottnak vélt polgárokat kibeszélni, egymásnak kipanaszzkodni. Hiszen tudjuk, hogy a panasz után enyhül a bánat, gyógyul a seb.

Hadd repült volna fel néhány röppentyű, hadd ziviózták volna meg egymást a rokon érzelmi lelkék, az értekezlet ünnepélyesebb színezetű menete alatt is, ép úgy, mint a hogy anélkül is megéljenezték egymást a — minden valószínűség szerint nagy gaudiummal elköltött áldomás mellett, a melyre a szükséges idő engedélyezésével oly bőkezűen járt el a szolgabíró.

Igaz, hogy az atyafiak nem hederítettek a hatósági tilalomra, de hát ily körülmények között csak kapva kaptak az alkalmon, hogy — most már Isten tudja hányad izben — egy kis olesó martyromságra szert tegyenek.

S ez az alkalom valóban igen kedvező volt. Az az indokolás ugyanis, a melylyel a többször mondott szolgabírói hivatal a betiltást igazolni akarja, egy téves feltevésből indul ki.

Nem az a téves feltevés, a mit a jogaikban sértett értekezleti tagok annak feltüntetnek, hogy t. i. egy, nem egyházi, csak egyházi színezetű gyűlés terveztetik; ott van a dolog alakjában elhibázva, hogy az értekezlet azért nem engedtetik meg, mert hogy — úgy mond — hatóságilag engedélyezve nem volt.

Mióta van szükség arra, hogy autonomiánkhoz tartozó ügyek elintézése céljából tartani szándékolt gyűlések, értekezések vagy bármely néven nevezendő tanácskozások tartására hatósági engedélyek kieszközölendők lennének.

Egyházi hatóságokat érte a tisztelt szolgabírótság vagy világiakat? Azt a rendelet tót fordítáásából nem vehetjük ki. De bármelyikét érte is, tény: hogy ez a törvényes gyakorlatnak meg nem felel.

Tény az is, hogy az esetleg jó ügynek törvénytelen védelme, annak az ügynek inkább árt, mintsem használ.

Jellemzően mondta az asztaltársaságnak egyik „kimagasló“ alakja, hogy tavaszszal, ha kalapácsesal ütnék is a fiúnek hajtását, mégis kihajt az.

Alkotmányos országban nem lehet törvénytelen rendeletekkel a szólásszabadságot megtiltani, de — in specie — ez esetben nem is volt arra szükség.

Végre is hadd jönnénk tisztába egymással.

Mert a jelen állapot a békés építésre — a mi pedig főcélja kell, hogy legyen egyházunknak — nem alkalmas.

De igenis alkalmas az ily eljárás arra, hogy

azok, a kiknek az érdekükben van, a népet, a mely eddig, vagy még a mienk, vagy legrosszabb esetben nyugodt szemlélője az állam és a nemzetiségi izgatók mérközésének, fanatizálják.

S hogy a fanatizmus, ha mindjárt állírtügyekkel lett felidézve — mint a most javában folyó ultramontán törekvések szításából — mennyire veszélyes, azt saját szemeinkkel szemlélhetjük. Van az államnak hatalma a nemzeti izgatásokat megtorolni, van módja egyházunk iránt jó indulatát tanúsítani, ám az ily eljárás sem az agitátorok túlkapásait meg nem torolja, sem egyházunknak szolgálatot nem tesz.

Sőt ellenkezőleg. Kihívja maga ellen az egyház törvénybiztosította jogai és szabadsága barátainak a leghatározottabb kritikáját, legerélyesebb tiltakozását.

Mi, igenis, akarjuk hazánk felvirágozását, mi munkáljuk egyházunk anyagi és szellemi érdekeit, de egyházi gyűléseinknek — karhatalom vagy rendletekkel való betiltása vagy feloszlatása ellen, ha olyanokat az ellen véleményűek is tartani akarnak — mint a mely eljárás intenióinkkal homlok-egyenest ellenkezik s a protestantizmusnak s vele evangyéliomi egyházunknak tagadhatatlan kárára szolgál — határozottan tiltakozunk!

Tudjuk, hogy e végzetes tévedésért — egy ember tévedéseért az egész nemzetet — minket is vádolni fognak azon elv szerint: „Ex uno disce omnes;“ de mi minden alkalmat megragadunk annak a kijelentésére, hogy mi ilyen önkénykedésekkel solidaritást nem vállalunk.

Kikiáltják a magyar nemzetet, kormányt, hivatalos seregét Tamerlánoknak, Dsingszkuoknak s szítják a gyűlölet s egyenetlenség magvait az ártatlanul üldözöttek simpatikus leplében.

S abban igazuk van: hogy ha szelet vetünk, vihart aratunk; az ilyen alkalmakra leső és számító agitátorok kapva-kapnak az alkalmon, hogy a szelet szítsák s viharrá korbácsolják fel.

Ha részünkről a fenálló jogrend és törvény tiszteletét kívánjuk a nemzetiségektől, úgy ezt első sorban akkép biztosíthatjuk, ha magunk tanúsítunk a törvény iránt tiszteletet.

Azért mi a tartozó tiszteletre appellálva, a felsőbb hatóság sürgős intézkedését kérjük.

Intézkedést arra nézve, hogy a tervezett értekezlet — habár talán más helyen is, még a kerületi gyűlés előtt megtartható legyen.

Ha aztán a pártoskodók törvény ellenes lépésre ragadtatják magukat — ideje lesz annak, hogy az izgatók elhallgattassanak. *Farkas Gejza.*

NEKROLOG.

Palcsó István tanár emlékezete.

A régebb tanári nemzedéknek egy tiszteletre méltó alakja vált ki hirtelen az élők sorából Palcsó István, kés-

márki lyceumi tanár személyében. Halála a boldogultnak sokoldalú képességei s a teljesített szolgálat különtétele folytán mély, mondhatni betőthetetlen űrt támasztott az intézet körében. Palcso István gyermek- és ifjúévei ama dicső reform- és renaissance korszakba, a 30-as és 40-es évek idejébe nyulnak vissza, midőn az isteni gondviselés pazar kézzel támasztotta közéletünkben a lángelméket, kiknek vezérlete alatt nemzetünk 2—5 évtized alatt többet haladt, mint más időben 3 század alatt. Az ezen lángszellemek által inspirált korszak légkörében nevelkedett a gyermek, ébredt öntudatra az ifju s ezen korszak örökségként szállott át reá azon nagy idők nemes idealizmusa s őrzé meg véglehelletéig lelkének talizmányát, a tudomány és a munka szeretetét. Mert élete a tudomány és munka között oszlott meg, ezen jellemvonásban rejlett nevelői hatásának titka s ha véletlenül hivatásánál fogva nem is kellett volna „ex professo“ tudományt foglalkoznia: méltán megillette volna őt a „litterary gentleman“ diszes elnevezés, melylyel az angol közvélemény tiszteli meg a tudományos társadalom kitűnősegeit. Mint a régi gárda emberének a tudományos foglalkozás neki életszükség volt s nem a kenyérkereset prózai szüksége. Fekölt gondolkodása, nemes idealizmusa, a görög nyelv és irodalom s általában a görög világ alapos ismerete különösen képesíték őt arra, hogy a görög nyelv tanítása, melynek eredményes vagy eredménytelen volta annyira foglalkoztatja épen napjainkban a tanügyi köröket — a tárgy iránt érzékkel bíró tanítványoknál sikertelen ne maradjon. Tanítása nem a száraz grammatizálás utvesztőjébe tévedt el, vagy vált a reáliák túltengése által színtelenné és fárasztóvá, hanem feltárta tanítványai előtt a görög világot a maga teljes szín pompájában. A tudomány által megedezett elme varázsának ígérete kötö le önkénytelenül a hallgatók figyelmét, ha a lelkesedés inspirációjával eleveníté meg a görög szellemi vagy művészi világ egy-egy nagy alakját a tanítványok szeme előtt s ezen megelevenítés révén bevezeté őket a görög gondolatvilágba, eszmekörbe. A szellemes, értelmes előadási mód, a kifejezésbeli erő, az ábrázolt jellemek plastikai kidomborítása megérteté az ifjakkal, miben rejlik a görög világnak az emberiség művelődésére nézve világtörténeti jelentősége s minő feladatot tűzött maga elé a hellén szellem, t. i. hogy az emberi életet költői és művészi alkotások által szellemileg áthassa és emelje, a gyakorlati és realis világot az eszmeiség színvonalára emelje. A művészet az egész életnek ideális jelleget adott, a költészet feltárta a lélek mélyén szunyadó gazdag érzelmek világát; szóval a művészet volt az egész görög világnak karakteristikus jellemvonása. Ily szellemben kezelte a lelkes tanár tárgyát s igyekezett tanítványaival a görög világot megértetni. Reá nézve a görög világ volt azon kimeríthetlen kincsbánya, melyből minden órán újabb és újabb kincseket hozott napfényre, a tudomány azon üde forrás, melyből a lelkét megifjító italt meríté. Tanítása élvezetes volt, mert „pectus est, quod disertum facit“ s a szó mely ajkáról ömlött alá, utját a szíven vette keresztül. S e nemes életre s boldog családapára mint villám a felhőtlen égből sujtott le váratlanul a sors keze. Ezért volt halálának tragikuma oly megrendítő, oly kínos fájdalmat keltő. April 21 én látszólag teljes jó egészségben — mert beteg egész életében úgyszólván

sohasem volt, legfeljebb néha gyengélkedett — a lyceumi pártfogósági közgyűlésre ment. Ott egy kérdésben két ízben felszólt; látszott, hogy a szőnyegen forgó tárgy alterálja. A gyűlésről d. u. 1 órakor már betegen haza ment s 4 órakor halva volt. Hirtelen szívszélhűdés érte. S így úgyszólván működése színhelyén érte az erős physikummal megáldott férfit a halál. Elesett a harcmezőn. A 48—49-ki honvéd tüzért „száz csatán, ezer veszély köz“ megkímélte a halál: a vélemény szabadság bátor harczosa, a férfias meggyőződés szilárd jellemű mintaképe és tisztelet gerjesztő alakja hirtelen ledőlt, mint a tölgy, melyen villám fut keresztül.“

Bár hivatalos működésében a kartársak s tanítványok őszinte tisztelete és szeretete, s a családi életben példás boldogság környezé: e megrendítő csapás mégis azon hitet kelté bennük, hogy az élet tragoedia azoknak, kiknek a végzet érző szívet adott.

Minden erejét idejét kizárólag hivatásának, az iskolának és a tudománynak szentelé; ő volt a lyceum nagybecsű, több mint 40,000 kötetet számláló könyvtárának őre, a tápintézet gondnoka, az iskola krónikása, kihez minden, az iskola jelenét és multját illető kérdésekben fordulhattunk, ki az iskola több mint 300 éves multját feltáró monografiának megírása által nevét lyceumunk történetében megörökítette. E nagybecsű mű nemcsak monografia, hanem első részében egyuttal forrásszerű adalék a hazai prot. közoktatás történetéhez a reformatio óta.

April 24-én kísértük örök nyugvó helyére az egész városi közönség és a vidékről besereglett nagy számú tisztelői megható részvéte mellett. A megyebeli középiskolák (Lőcse, Igló, Podolin) és az eperjesi collégium elküldték képviselőiket. A templomban Linberger István lelkész és Zvarinyi Sándor lyc. igazgató méltatták az elhunyt érdemeit: a sírnál Schwartzner Róbert városi tisztviselő a késmárki 48—49-ki honvédek, Grósz Ernő a kartársak és Széke Dezső VIII. oszt. t. a tanuló ifjuság nevében búcsuztak el a drága halott hamvaitól.

Mikép a fáklya fénye, mielőtt tüze végkép elhamvadna, még egyszer fellobog, úgy világított lelkének nemes tüze zavartalan fényében, midőn hattyúdálát elmondta s elnémult örökre.

Palcso István született Késmárkon 1826. A gymn osztályok és a theológiai tanfolyam bevégezte után 1848-ig nevelő volt. Ekkor, midőn „a haza veszélyben volt“, beállott honvédtüzérnek s végig küzdé a szabadságharcot. A harc elnémulta után ismét nevelő volt a Mocsáry családnál Heves megyében. Azután a jénai egyetemre ment, s itt kapta a megbívást a késmárki lyceumhoz 1852-ben s ez intézetnél működött élete végéig mint a görög nyelv és irodalom tanára.

Áldott legyen emlékezete!

Votisky Károly.

B E L F Ő L D .

A mozgolódó sekták. A mióta az egyházpolitikai harczok éveit számlálgatjuk, úgy az egyházi mint a világi lapokban mind gyakrabban találkozunk hírekkel, melyek a nálunk még nagyjából ismeretlen, de külföldön, hol a vallásszabadság vagy a vallás szabad gyakorlata törvénybe

van iktatva, ismeretes keresztény, főként protestáns színezetű sekták viselt dolgairól, ilyen gyülekezetek keletkezéséről s a nép körében való ténykedéséről értesítik a nagy közönséget. Itt egy jámbor nazarenust szerepeltetnek, aki évek mulva egyik vagy másik bibáját teszi nyilvánosan jóvá, amott egy nazarenus katonát csuknak be, mert fegyvert viselni nem akar, majd egy baptista kereszteléséről, baptista gyülekezet alakulásáról veszünk tudomást, arról, hogy vándor profétáik, majd ilyen, majd olyan alakban fordulnak meg a nép körében, melynek hiszékenysége sokszor jó talaj a mézes-mázos beszédek befogadására.

Az alföldségen, hírlík, erősen terjed de nem akadály ellenében az idegen nyelv sem, mert már a felföldön is ütött itt-ott tanyát meggyengítve egyik tisztársunknak e tárgyban, ezen lapok hasábjain között valóban tanulságos fejtegetésének egyik azon alaptételét, hogy a veszedelem főképen a magyarajkú egyházakban okozhat aggodalmat, más nyelvű egyházak ezen bajtól sokáig menteseknek érezhetik magukat Szóval a baj megvan, jelei máris mutatkoznak s ha az Úr szőlőjének kapujánál az őrállók résen nem állanak, a Úr szőlőjének még most nagy részben kerítésén kívül leselkedő ezen philloxerája olyan pusztítást vihet véghez, mint ama láthatatlan féreg a pusztulás szomorú képét mutató szőlőinken. Most még csak mozgolódnak, mert a törvényhozás nem mondotta el felettök az utolsó szót, most még csak azt mondják, hogy nekik nem kell pap, templom, de ők az egyházból nem válnak ki, az egyházi teherviseléstől nem idegenkednek — ügyes vezetőik még csak ezen határig oktatták ki őket, de ha a törvényhozás végez, a mint előre látható kedvezőleg ügyöknek, egészen más hurt fognak pengetni s megkezdődhetik az egyház köréből való menekülés, a mit eddig még nem tapasztaltunk, a sektákhoz való áttérés.

Az egyháznak természetszerűleg első érdeke és kötelessége, hogy ezen fenyegető veszedelem készületlenül ne találja, hogy megtegyen mindent, mivel a bajt, a veszteséget a minimumra lehet leszállítani: lelkési értekezletek kisebb és nagyobb körben nagy szolgálatot tehetnek arra nézve, hogy a nehéz időkben tanácsokban meg ne fogyatkozunk, hogy a közérő tudatában bátrabban nézhessünk szemébe az új időknek, a melyeknek követelményét kár volna olyanoknak tartanunk, mint a melyek erőinket felül haladják, de viszont káros volna azok követelményét kevésre becsülve kicsinyleni a bajt. Az új időkkel meg kell újhodnunk mindnyájunknak, hogy azokkal lépést tarthassunk, reformáltatnia kell az egyházi beléletnek, a mely mai nap-ság legnagyobb részt, a hol még úgy van jó, templomi egyháziasságra szorítkozik, a mindennapi élethez kevés köze van; mozgásba kell hozni azon erőket melyek Istennek országában szerte tétlenül hevernek s a száraz csontoktól kietlen, pusztta mezőből az Úr szent lelkének leheltevel lehet még virányos mező, a melyet nem csinált, hanem élő virágok ékesítenek a melyen nem erőszakosan észlelt, hanem az evangyeliom természetes melegénél édesült gyümölcsök mutatkoznak. Az idők kétségtelen jele az hogy az egyház, élet viszonyok úgy a mint eddig voltak, elismerjük elég kényelmes nyugalmas helyzetben, többé nem maradhatnak. Nemcsak az egyháziaknak véleménye az, hanem világiaknak is. Jól kell visszaemlékeznünk azon fejtegetésekre, melyekkel a kormányoknak egy tagja a parla-

mentnek, az országnak a színe előtt védelmezte az új törvényeket s reá mutatott világi részről az egyház teendőire, azon köteleességekre, melyeket az egyháznak teljesíteni kell fáradozva, érveire, fejtegetéseire igazán el lehetett mondani: ime nem is theologus, mégis milyen kitünő theologus, ha mi theologusok fel tudunk teendőink azon magaslátára emelkedni, a mint ott egy világitól halljuk, akkor nincsen okunk a jövőtől félni, mert az száz felől próbálhat velünk harozra kelni, mi nindanynyiszor győzedelmesen kerülünk ki a harczból.

Egyházunk elvégre nem idegenkedhetik az új törvények által teremtett helyzettől, hiszen az korántsem a róm. kath. egyház merev felfogásának folyománya, hanem egyes egyedül a protestáns szabadelvűség következménye, ha egyéb meg nem győzne minket arról, úgy talán meggyőz az, hogy püspökeink, akiket egyházi életünk első őreiül tisztelünk, aggodalom és habozás nélkül szavazták meg ezen törvényjavaslatokat a főrendiházban. Az idők kerekét megkötni nem lehet, különösen pedig nem lehetünk mi azok, akik a kerékkötők szerepére vállalkozunk; ebből azonban nem következik az, hogy most más a szabadelvűség, a szabadság, egyenlőség győzelmével minden rendben van, maradhat minden a régiben; azon idők midőn az egyháztagok a törvény kényszerével voltak az egyházhoz csatolva elmúlnak s bekövetkezik azon idő, hol az egyháznak mindenre kiterjedő figyelemmel, az evangyeliomnak éltető melegével, a megváltónak szeretetével, türelmével, utánjárásával, lankadhatlan fáradozásával kell magához édesgetni, magát megkedveltetni, magát nélkülözhetlenné tenni, szívilágába behozni az ő tagjait. Ez teendő, ez fáradság s a multnál több gondot igényel, de teljesítése nem lehetetlen. Ha megértjük az idők jelét s tudunk ahhoz alkalmazkodva cselekedni, nincs sok okunk a jövőtől félni. Az Úr kegyelme nehezebb idők viharain is átsegített. De ha az új időkkel nem újhodunk meg, erőtlenségünk által még jobban felbátorodva nagyobb kárt tehet körünkben az új idők viharos szele, a mely nemcsak tisztítani, hanem itt-ott pusztítani fog.

Igy foghatjuk fel ezen veszedelmet, a mely a közöttünk lappangó sektákban rejlik, a melyek csak az alkalmat várják, hogy a cselekvés szabad terére lépjenek s az anyaegyházak rovására gyülekezeteket alapítsanak; azon veszedelem, a mely innét fenyeget sokkal nagyobb mint a felekezetenélküliség veszélye, a mely miatt a főrendiház már kétszer vetette vissza a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot, mert, bár lehetséges itt-ott, hogy a túlságos egyházi megterhelés (ha ugyan a mi egyházunkban lehet ilyesmiről szó) egyeseket az egyház közösségéből kikényszerít, mint ahogy mondani szokták, hogy a ref. testvérek domestikája és sok helyütt az egyházi adózásnak aránytalan és elviselhetlen terhe betelepítette az országba az unitáriusokat és meghonosította a sektákat, ha lehetséges is, hogy egyesek az egyházi teherviseléstől fognak szabadulni akarni, ez nem fog történni a felekezetenélküliség javára, mert a népnél felekezetenélküliség annyi, mint vallástalanság, a népnél pedig belső érzése nem fogja engedni s tiltakozni fog az ellen, hogy vallástalannak neveztesék hanem ilyen esetben annál inkább fog sietni a kínálkozó sekta körébe, a hol a teherviselés már most sem ismeretlen. A felekezetenélküliség hívei egészen más régiókból fognak, ha fognak, kikerülni de nem a nép rétegéből.

Kisérjék figyelemmel egyháziak és világiak a sekták mozgolódását, lelkészi értekezletek, egyházi gyűlések készítek elő az új egyházi életviszonyokhoz való átmenetelt, hogy az minél kisebb rázkódással történhessék meg, hogy ne veszítsük el Krisztus igaz harcosainak lélekjelenlétét, midőn beteljesül szava ismét: „Nem békét hoztam a földre, hanem harcot és fegyvert“, fegyvert, a melylyel az ő szent országának hosszú időkre kibató békéjét, országának békés fejlődését kell egy akarat, egy lélekkel, az ő mindeneket megújító szellemének segítségével kiküzdenünk.

VEGYESEK.

— **Tanító-képesítő vizsgálatok.** A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerületi eperjesi tanítóképző-intézetben f. tanév végén tartandó tanítóképesítő vizsgálatokra a jelentkezési határidő június hó 1-je. A folyamodványhoz csatolandók: születési, tanulmányi és működési bizonyítványok. A képesítő vizsgálatok ideje: június 22—26 ig írásbeli dolgozatok, június 27. s következő napjain szóbeli vizsgálatok. — A folyamodványok kellőképen felszerelve az alulírt igazgatóságához küldendők be. — Kelt Eperjesen, 1895. április hó 28-án.

Gamauf György,
igazgató.

— **A trencsényi evang. gyülekezet szomorú állapotáról** már lapunk múlt számában megemlékeztünk és sajnós, most sem áll módunkban valami örvedetesebb dolgot hozni köztudomásra. A dunáninni kerületnek buzgó püspöke, főtisztelendő Baltik Frigyes úr, múlt hó 18. napján kiszállott Trencsénben s a trencsényi esperes, nt. Zoch Pál kíséretében a papválasztás következtében beállott visszas állapotoknak békés kiegyenlítését megkísérelte. A püspök úr elnökle mellett megtartott tanácskozás célhoz nem vezetett. A püspök úr előadta a nagy számban megjel-nt híveknek a papválasztás ellen megindított pernek lefolyását, mely szerint, miután az egyházmegyei bíróságot a kerületi egyházi bíróság érdemleges határozat hozatalára utasította, az pedig a per eldöntésében el nem járhatott és a periratokat ismét ő hozzá küldötte, ő pedig azokat bíróságok céljából egyetemes felügyelő úrhoz terjesztette fel: ajánlotta az egyháznak, hogy tekintettel e pereskedés hosszas és a gyülekezetet enyészettel fenyegető voltára, igyekezzenek békés úton megállapodásra jutni. Az egymással szemben álló két párt azonban a békéltetési kísérletet álláspontjához való merev ragaszkodásával megghiúsította. Az egyik párt erősen ragaszkodott választottjához, Krizsán Zsigmondhoz, sőt maga a választott is hajthatlan maradt jogfentartásában; a másik párt pedig a beadott keresetnek szabályszerű elint zését követelte. Püspök úr sürgetésére végre egy állandó helyettes lelkésznek alkalmazása kimondatott, a paplak bérbeadásának püspök úr által helytelenített kérdés, mint felebbezés alatt álló ügy, nem tárgyalatott. Végül felhívta püspök úr a gyülekezetet a felügyelői állás betöltésére. A két egymással versengő párt között bomlik a gyülekezet. És ez senkinek lelkiismeretét nem háborgatja!

— **A ó-turái értekezlet.** E lapban szó volt róla, hogy a régi dunáninni kerülethez tartozó öt egyházmegye, tehát az árvai, lipói, nyitrai, trencsényi és turóci egyházmegyék, Ó-Turán április hó 25-én képviselők által értekezletre gyűlnek össze. Más tudósítás hiányában a „Narodnie Noviny“ közleményének alapján pusztán a tényeket adjuk. Egy tisztelt munkatársunk a lap más helyén saját szempontjából méltatja az esemény horderejét. Már egy április 15-ről kelt Mudroň Pál, esperességi felügyelő úrhoz intézett átiratban a vágújhelyi járásnak főszolga-

birája, Rexa Sándor úr, értesíti a felügyelő urat, hogy az értekezlet megtartását minden hatalmában álló eszközzel, sőt szükség esetén karhatalommal is megakadályoztatni fogja. Ez ellen a fentcímzett felügyelő úr a nyitrai alispáni hivatalhoz felfolyamodott, a mely azonban 13200 sz. alatt kelt rendeletével, mint másodfoku hatóság az elsőfokú hatóság rendeletét megerősítette. E rendelet, a vágújhelyi állomáson lett Mudroň Pál úrnak kézbesítve, ki ezzel szemben távirati úton a belügyminiszteriumhoz folyamodott, mire Ó-Turára vonult kíséretével, a hol már nagy néptömeg várta az értekezlet tagjait. Itt a főszolgabíró úr Dula Máté úr követelésére kiadta oly értelmű rendeletét, hogy minden a megtöltött egyházi tanácskozányba jött idegeneknek d. u. 3 óráig megengedi az Ó-Turán való tartózkodást, azontúl pedig az eltávozásra, ha szükség, csendőri hatalommal fognak kényszeríttetni. A nagy néptömeg a főszolgabíró úr felhívására távozni nem akart, míg Culik Lajos, ó-turái lelkész úr felszólítására, imádsága és áldása s az „Erős várunk“ éneknek eléneklése után széteszlott. Ez a pusztta tényállás a dolgoknak minden kiszinezése nélkül. Ennyire jutottunk tehát a testvérharczezál. Jó lenne még mind a két részen magunkba szállani s meggondolni a következményeket.

— **Az erdélyi szászok az 1898. évben Brassóban megtartandó nagy ünnepségre készülnek.** Honterus János, nagy reformátoruk születésének négyszázadik évfordulóját fogják tartani, a kit úgy vallásos, mint tudományos érdemei a szász nép legkiválóbb férfiaként avatnak. Ilyennek ismerte őt Melancthon is, a ki Honterushoz írt levelében következőleg szól: „Felette örvendek irántam tanusított barátságos indulatodnak, m-lyet hozzám intézett leveleiből és irodalmi ajándékaidból oly sokszor megértettem. De még inkább örvendek az egyház miatt, hogy Pannoniának oly nagy szükségében Téged támasztott fel az Isten az egyház igaz hitének és a kegyes tudományok megújítására. S kérem Istent, hogy vezéreljen Téged és fáradozásaidban támogasson.“ 1543-ban kiadta Honterus „Kirchenordnung für Kronstadt und das ganze Burzenland“ című tervezetét, melyről Melancthon azt mondja: „Mennyire tetszett nekem ezen nagy tudományossággal, tisztasággal és hűséggel írott mű.“ Honterus alapította a brassói gymnasiumot, mely 1544-ben lett megnyitva, szerkesztett számára tankönyveket és eszközöket és saját sajtóján adta ki műveit: egy szóval fölelte az egész szász népeletet nagy munkásságával. Ennek a nagy reformátornak emlékére tartják tehát szász hittestvéreink az emlékünnepet s neki Brassóban, születése helyén, a nagy férfiú érdemeinek megfelelő emlékszobrot kívánnak emelni. Az adományokat Ridely Frigyes, az emlékbizottság pénztárosa veszi át Brassóban f. évi október 31-ig, a midőn a gyűjtés be lesz fejezre.

— **A pozsonyi diakonissza-intézet f. é. április hó 28. igazi vallásos örömnünnep-t ült első öt nővéreinek, nevezetesen: Lenhardt Mária, Halper Paula, Maresch Anna, Roy Božena, Jarosek Róza felavatásának alkalmából.** Az ünnepély liturgikus része, az egyházhívek szép részvéte mellett a délelőtti istentisztelet után a nagy templomban ment végbe. Az alkalmi szent beszédet tiszt. Schmidt Károly Jenő, a diakonissza-intézet lelkészi vezetője tartotta Ephes. II. 19, 20 alapján fejtegetve a diakonisszák magasatos, komoly, de egyszersmind fáradságos hivatását. A karénekeket s resposnumokat a helybeli evang. női dalegylet énekelte. Befejezésül az intézet összes nővérei az Ur szent vacsorájával éltek. Délután az intézet helyiségében társas oszonna volt, melyen az egyház felügyelője, az intézeti bizottság s a diakonisszaügy más pártfogói vettek részt. A nővérek rokonain kívül intézetünknek kedves vendége volt a budapesti „Bethesda“ ev. ref. diakonissza-intézet vezető nővére, kinek testvéries részvéte nagy örömet okozott mindnyájunknak. Így tehát az Úrnak segedelmével ebbeli óhajunk is teljesült: hazai

ág. hitv. ev. egyházunknak immár saját diakonisszái is vannak. Az intézetben működik, a vezető nővért nem számítva, öt felavatott, négy felavatásra jelölt és egy előkészülő nővér. Kettő várja felvételét. A soproni evangélikus egyházzal is két nővér átadása iránt megkötött a szerződés. Adja a kegyelemnek ura, hogy első nővéreink holtukig hiven teljesítsék szent feladatukat s hogy számuk mennél gyorsabban szaporodjék az Úrnak dicsőségére s anyaszentegyházunk javára!

— **Esperességi felügyelő választás.** A trencsényi esperesség felügyelőjévé újlag Dohnányi Lajos urat választotta meg; dr. Minich János úr pedig ünnepélyesen lett másodfelügyelői hivatalába iktatva.

— **Gyászok.** Gerengay Pál, a báthi (Hont megye) evangélikus egyház lelkésze április hó 16. napján elhunyt.

Holluby Vilmos, felső-rakonczai lelkészársunknak édesatyját, i. d. Holluby Vilmost, április hó 29. én szólította ki az Úr az élők sorából.

Hornyánszky Ágoston, a székes-fehérvári ev. gyülekezetnek oszlopfőfia, április hó 26-án, életének 65-ik évében befejezte földi pályafutását.

Orphanidesz Lajos, a hibbei ev. gyülekezet nyugalmába vonult tanítója meghalt 77 éves korában április hó 25-én.

Madár Mátyást, felpéczi lelkészársunkat kedves kis leánykának, Gizikének, április hó 28-án bekövetkezett elhunytában mélyen sebző csapás érte. Áldás és béke az elhunytakkal, kedveiket vigasztalja az Úr!

PÁLYÁZATOK.

A tápió szent mártóni evangélikus egyház segéd-tanítót keres.

Fizetése: 300 forint az államtól; lakás fűtéssel és takarítással az egyháztól.

Kötelessége: a kántortanítói teendőiben segédkezés és a IV.—VI. osztály tanítása.

Tannyelv: magyar.

Okleveles pályázók kérvényeiket, vagy most vizsgáló jelöltek jelentkezésüket június hó 1-ig alulírottához küldjék be.

Raffay Sándor,
ev. lelkész.

A magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyetemes egyház Pozsonyban levő theologiai akadémiáján betöltendő bölcsészeti tanszékre, — a theol. akadémiának az 1882. évi egyetemes gyűlés jegyzőkönyvében megállapított szervezete és ügyrendjére való hivatkozással, — ezennel pályázat hirdettetik.

A theologiai akadémia szervezete szerint (15. §. 24. §.) ezen tanszékkel a bölcsészeti- és vallástörténelme, — a neveléstan, — a metafizika, — az aesthetika előadása van egybekötve.

A tanári javadalmazás évenként 1200 forint fizetés és 300 forint lakbér.

A theologiai akadémia rendes tanáraiul olyan ág. h. evangélikus feddhetetlen életű s hazánkban polgári joggal bíró férfiak alkalmazhatók, kik vagy eredményes hivataloskodással, vagy theologiai, illetőleg philosophiai tanári vizsgálatról szóló bizonyítvány lemutatásával vagy az illető szakokban kifejtett irodalmi munkássággal szakképzettségüket igazolták.

A tanár megválasztása a theologiai akadémiai nagybizottság jogkörébe tartozik.

Ha a megválasztandó tanári oklevéllel nem bírna, esetleg egyelőre egy évre fog alkalmaztatni, de teljes tanári fizetéssel.

A megválasztott tanári állását 1895. évi szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

A pályázók folyamodványaikat rövid életrajzokkal és a képzettségüket igazoló okiratokkal f. é. június hó 20-ig alulírottához, mint a theologiai akadémiai nagybizottság elnökéhez küldjék Acára, Aszód-felé, Pest vármegyében.

Kelt Acsán, 1895. április 30.

br. Prónay Dezső,
egyet. felügyelő.

Az óbudai leányegyház (Budapest III. kerülete) vallás-tanító-segédlelkészi állomása a jövő tanév kezdetén, azaz f. é. szeptember 1-én betöltendő.

I. A megválasztott a nevezett leányegyház területén levő fővárosi közs. elemi és polgári iskolák ev. tanulóit a hit- és erkölcsstanban, valamint egyházunk történetében hetenkint összes 10 (tíz) tanórán tanítani,

II. évenkénti összes 12 vasár- és ünnepnapon az istentiszteletet elvégezni,

III. az anyaegyház lelkészének megbízásában ezt kisebb funkcióknál helyettesíteni köteles.

Javadalom: Két szobás, konyha, pincze és padlással bíró természetbeni lakás az egyház épületében, és évi 600 (hatszáz) o. é. frt. az egyház pénztárából.

A magyar és német nyelvben teljes jártassággal bíró pályázni óhajtókat kérem, hogy a lelkészi minősültséget is kitüntető okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi május 31-ig alulírottához küldeni sziveskedjenek.

(Az egy próbaévre szóló választás június közepén fog megejtetni.)

Budapest. vár, 1895. április 15-én.

Scholz Gusztáv,
budai és óbudai evang. lelkész.

A győri ág. hitv. evangélikus egyházközség a kezelése alatt levő Steltzer Dániel-alapítványból évenként kiosztatni szokott 100 forint terjedhető ösztöndíjakra pályázatot hirdet, melyért folyamodhatnak győri, árva, szegény, jó magaviseletű és szorgalmas ág. hitv. evang. közép és felsőbb iskolai tanulók, bárhol tanuljanak. Előnyben részesülnek az alapítványozó Steltzer vagy Ráth család rokonságából valók.

Az egyháztanácshoz címzendő s a jelen tanév első feléről vagy második harmadáról szóló értesítőkkel, továbbá a rokonságot, szegénységet vagy árvaságot tanúsító bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok f. évi május hó 15-ig alulírottához intézendők. Később érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Győrött, 1895. április 21-én.

Isó Vince,
ev. lelkész.